Länsstyrelsen Stockholm

Datum
2020-06-23

Beteckning
851-23254-2020

Ett ändrat förfarande för att anmäla områden som omfattas av begränsningen av rätten till dagersättning vid eget boende

Er beteckning: Ju2020/01879/L7

Länsstyrelsen i Stockholms län ställer sig positiv till de flesta av promemorians förslag. Länsstyrelsen väljer att kommentera förslagen enligt nedan.

Sammanfattning av synpunkter

Länsstyrelsen tillstyrker promemorians förslag om ett ändrat anmälnings-förfarande utifrån behovet av att upprätthålla syftet med områdesbegränsningar.

Länsstyrelsen tillstyrker att i förordningen precisera vilka faktorer som särskilt ska beaktas vid bedömning av sociala och ekonomiska förhållandena.

Länsstyrelsen tillstyrker att det införs en begränsning av möjligheten att överklaga myndighetens ställningstagande för att systemet med områdesbegränsningar ska kunna tillämpas på ett effektivt sätt.

Länsstyrelsen tillstyrker att den längsta tiden för Migrationsverket att uppdatera förteckningen över anmälda områden ska kortas till fyra veckor.

Länsstyrelsen instämmer i att författningsändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt, men anser att tidsramen för att inkomma med en ny anmälan är orimligt kort. Myndigheten föreslår en övergångsbestämmelse som innebär att om en kommun gör en ny anmälan ska de delar av förteckningen som ändras vid en uppdatering börja gälla den 1 april 2021. Det innebär också att en anmälan som gjorts före ikraftträdandet istället ska upphöra att gälla den 1 april 2021. Länsstyrelsens förslag om övergångsbestämmelse medför att en kommun behöver inkomma med en ny anmälan senast vid årsskiftet istället för vid månadsskiftet september/oktober. Myndigheten menar att detta skapar förutsättningar för en ansvarsfull och kvalitativ tillämpning av reglerna.

Länsstyrelsen anser att förändringarna medför en större arbetsbelastning genom ökad ärendehantering och behov av samordning internt och externt.

Postadress
Länsstyrelsen Stockholm
Box 22067
104 22 STOCKHOLM

Besöksadress
Regeringsgatan 66

Telefon
010-223 10 00

Fax
010-223 11 10

E-post/webbplats
stockholm@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/stockholm

Särskilda synpunkter

Anmälningsförfarandet för vilka områden som omfattas av begränsningen ändras (avsnitt 3)

Förslag om att Länsstyrelsen ska kunna invända mot att vissa områden anmäls

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att myndigheten i sitt yttrande ska invända mot att ett område anmäls om det står klart att områdets sociala och ekonomiska förhållanden inte motiverar en anmälan. Länsstyrelsen anser att det är rimligt att ge myndigheten möjlighet att upprätthålla syftet med områdesbegränsningar.

Länsstyrelsen påtalar att en utgångspunkt för myndighetens yttrande är att kommuner inkommer med underlag, analys och bedömning som tydligt motiverar varför områdesbegränsningar bör införas. Då Migrationsverket i föreskrifter har angett att ett område/en del av en kommun ska motsvaras av ett Demografiskt statistikområde (DeSO) är ytterligare en förutsättning för Länsstyrelsens yttrande att det tydligt framgår i kommunens underlag och analys vilka DeSO-områden som avses.

Länsstyrelsen anser att det bör förtydligas att Migrationsverket får ett utökat uppdrag i och med det ändrade anmälningsförfarandet. Migrationsverkets uppgifter torde omfatta både att hålla en förteckning tillgänglig över de delar av kommuner som är anmälda samt att granska att en anmälan inte avser en sådan del av kommunen som omfattas av en invändning. Länsstyrelsen bedömer att omfattningen av en invändning kan variera stort.

Förslag om de sociala och ekonomiska förhållanden som ska beaktas särskilt vid bedömningen av vilka områden som får anmälas

Länsstyrelsen tillstyrker att i förordningen precisera vilka faktorer som särskilt ska beaktas vid bedömningen av sociala och ekonomiska förhållandena. De angivna faktorerna underlättar samsyn vid bedömningar samt signalerar att områdesbegränsningar bör kopplas till ett strategiskt arbete med att minska och motverka segregation.

Länsstyrelsen påtalar att likvärdighet vid bedömningar och urval av områden kan försvåras av att samtlig statistik inte finns tillgänglig på DeSO-nivå och att det inte heller är uttalat vilken statistik som bör användas för att mäta angivna faktorer. De angivna faktorerna är inte uttömmande och det kan alltså finnas andra sociala och ekonomiska förhållanden som i det enskilda fallet bör beaktas. Länsstyrelsen instämmer i att gemensamma vägledningar för bedömningar och löpande dialog kan främja samsyn i bedömningar, men konstaterar samtidigt att regelverket även fortsättningsvis ger kommunerna stor flexibilitet i sina bedömningar. Myndigheten ser med viss oro på att angivna faktorer inte är uttömmande då det försvårar ett likvärdigt urval av områden runt om i landet.

Förslag om att Länsstyrelsens ställningstagande i yttrandet inte ska få överklagas

Länsstyrelsen tillstyrker att det införs en begränsning av möjligheten att överklaga länsstyrelsens ställningstagande för att kunna tillämpa systemet med områdesbegränsningar på ett effektivt sätt.

I promemorian beskrivs att det inte finns något hinder mot att en kommun förbereder en ny ansökan för länsstyrelsen att yttra sig över och att kommunen i det sammanhanget tydligare utvecklar varför områdets sociala och ekonomiska förhållanden motiverar en anmälan. Länsstyrelsen vill påtala att då myndigheten finns tillgänglig för dialog och samråd inför ett yttrande och vid behov kan begära kompletterande underlag för yttrandet, bör standardförfarandet vara att Länsstyrelsen yttrar sig vid ett tillfälle per anmälan och område. Detta för att uppnå en effektiv tillämpning utan långdragna processer.

Förslag om längsta tid för Migrationsverket att uppdatera förteckningen

Länsstyrelsen tillstyrker att den längsta tiden för Migrationsverket att uppdatera förteckningen över anmälda områden ska kortas till fyra veckor för att ge kommunerna mer tid för nya anmälningar samt uppnå snabbare effekt vid återkallelse av en anmälan.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser (avsnitt 4)

Förslag om när författningsändringarna ska träda i kraft samt när en anmälan som gjorts före ikraftträdandet ska upphöra att gälla

Länsstyrelsen instämmer i att författningsändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt för att tydliggöra förutsättningarna för arbetet. Myndigheten anser däremot att tidsramen är orimligt kort för att inkomma med en ny anmälan utifrån det ändrade regelverket, samt för när en anmälan som gjorts före ikraftträdandet ska upphöra att gälla. Länsstyrelsen förstår behovet av att skyndsamt genomföra ändringar i regelverket, men betonar vikten av att också skapa förutsättningar för en ansvarsfull och kvalitativ tillämpning av reglerna.

Länsstyrelsen föreslår därför en övergångsbestämmelse som innebär att om en kommun gör en ny anmälan ska de delar av förteckningen som ändras vid en uppdatering börja gälla den 1 april 2021. Det innebär också att en anmälan som gjorts före ikraftträdandet ska upphöra att gälla den 1 april 2021. Länsstyrelsens förslag om övergångsbestämmelse medför att en kommun ska inkomma med en ny anmälan senast vid årsskiftet istället för vid månadsskiftet september/oktober. Detta skulle ge rimliga förutsättningar för länsstyrelserna att utarbeta gemensamma vägledningar för bedömning och tid för dialog och samråd med kommuner, samt för kommunerna att genomföra analyser utifrån de nya sociala och ekonomiska faktorer som särskilt ska beaktas, inhämta yttrande från Länsstyrelsen samt fatta beslut genom en politisk process som kan omfatta flera steg.

Kostnader och andra konsekvenser (avsnitt 5)

Bedömning om att eventuella kostnader kan hanteras inom befintliga anslagsramar

I promemorian bedöms inte förändringarna leda till en ökad ärendehantering för länsstyrelserna. Länsstyrelsen anser dock att förändringarna medför en större arbetsbelastning genom ökad ärendehantering och behov av samordning internt och externt. Länsstyrelsen ser att det regelverk som infördes vid årsskiftet redan har inneburit en ökad ärendehantering och bedömer att det nya anmälningsförfarandet kommer att ställa än större krav på myndighetens handläggning. De föreslagna förändringarna ger Länsstyrelsen en komplex roll i att vara rådgivande och stödjande samtidigt som myndigheten också kan förhindra att en kommun anmäler ett område. Myndigheten anser att den samsyn som eftersträvas förutsätter en fördjupad dialog och samråd mellan kommuner och länsstyrelser, och länsstyrelser emellan, samt en mer omfattande bedömning i samband med myndighetens yttrande.

Övergripande synpunkter med hänvisning till tidigare yttrande

I Länsstyrelsens yttrande över promemorian *Ett socialt hållbart eget boende förasylsökande* samt betänkandet från *Mottagandeutredningen (SOU 2018:22) Ett ordnat mottagande - gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande* ställde sig myndigheten tveksam till om områdesbegränsningar är ett ändamålsenligt sätt för att möjliggöra ett socialt hållbart eget boende för asylsökande. Myndigheten ser en risk i att asylsökandes utsatthet ökar utan att önskad effekt uppnås. Länsstyrelsen vill återigen påtala vikten av att systematiskt följa upp konsekvenser och effekter av områdesbegränsningar.

Som tidigare framförts anser Länsstyrelsen att hänsyn till ekonomiskt och socialt utsatta områden kräver ett helhetsgrepp som omfattar både boende under asyltiden och frågor kring bosättning efter uppehållstillstånd. När antalet asylsökande är lågt och handläggningstiderna korta, är asyltiden en relativt begränsad tid och det som sker *efter* uppehållstillstånd av större vikt för kommuner med social och ekonomisk utsatthet. Länsstyrelsen anser att det finns behov av att i bosättningslagen se över möjligheten att ange tids- och kvalitetsmått för bosättning av anvisade nyanlända. Det finns annars en risk att anvisade nyanlända inte kan bo kvar i sin anvisningskommun utan tvingas flytta vidare till socialt och ekonomiskt utsatta områden i andra kommuner. Det kan vidare övervägas att också ge före detta asylsökande i eget boende möjlighet att anmäla behov av hjälp med bosättning i samband med uppehållstillstånd och att Migrationsverket då prioriterar individer som bor i ekonomiskt och socialt utsatta områden.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektör Johan von Sydow med utvecklingsledare Annelie Rostedt som föredragande. I den slutliga handläggningen har också ställföreträdande avdelningschef Pernilla Ek medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.